

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний технічний університет
Факультет економіки та соціальних комунікацій
Кафедра соціально-психологічних і гуманітарних наук**

**Соціологічна асоціація України
Дніпропетровське обласне відділення**

**РОЗВИТОК ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

збірник матеріалів

XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Кам'янське, 14 – 15 травня 2026)

**Кам'янське
2026**

***XIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи»
(м. Кам'янське, 14 – 15 травня 2026)***

мережі стають домінуючим простором конструювання соціальної реальності, особливо для покоління Z, що робить SMM ключовим інструментом впливу на ціннісні орієнтації молоді;

- комунікативно-репутаційного – перехід до партисипативної моделі забезпечує легітимізацію організацій, оскільки соціальний капітал та довіра, сформовані через відкритий діалог, стають вагомими активами, ніж традиційні маркетингові ресурси.

Отже, SMM-технології сьогодні виступають фундаментом цифрового соціального інжинірингу. Вони забезпечують адаптивність управлінських структур до викликів глобальної цифровізації, дозволяючи вибудовувати стійку систему взаємодії між суб'єктом управління та соціумом. Подальша професіоналізація та технологічна модернізація цієї сфери визначатимуть конкурентоспроможність та соціальну легітимність будь-якої управлінської структури в умовах глобальної цифровізації.

Список використаних джерел:

1. DataReportal. Digital 2025: Global Overview Report. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2025-global-overview-report> (дата звернення: 04.05.2026).
2. Salesforce. State of Marketing. URL: <https://www.salesforce.com/resources/research-reports/state-of-marketing/> (дата звернення: 04.05.2026).
3. Social Media Examiner. 2025 Social Media Marketing Industry Report. URL: <https://www.socialmediaexaminer.com/social-media-marketing-industry-report-2025/> (дата звернення: 04.05.2026).
4. Sprout Social. Social Media Statistics for 2025. URL: <https://sproutsocial.com/insights/social-media-statistics/> (дата звернення: 04.05.2026).
5. Statista. Social media advertising and marketing worldwide – statistics & facts. URL: <https://www.statista.com/topics/1538/social-media-marketing/> (дата звернення: 04.05.2026).

Наукове видання

Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи : збірник матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Кам'янське, 15 – 16 травня 2025 р. / Дніпровський державний технічний університет. Кам'янське, 2025. 449 с.

Відповідальний за випуск: д.і.н., професор К.Ю.Богомаз.

Всі матеріали пройшли оглядове рецензування. Організаційний комітет не завжди поділяє позицію авторів. За точність викладеного матеріалу відповідальність несуть автори.

Секція 2. Психологія

ГРОСС ЛАРИСА

**XIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи»
(м. Кам'янське, 14 – 15 травня 2026)**

магістрантка кафедри психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: hrosslm@krok.edu.ua

СИНГАЇВСЬКА ІРИНА

кандидат психологічних наук, професор, директор ННІ психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: irinas@krok.edu.ua

**СМИСЛОЖИТТЄВІ ОРІЄНТАЦІЇ ЯК ФУНДАМЕНТ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ
ТА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЖІНОК СЕРЕДНЬОГО ВІКУ.**

Проблема смисложиттєвих орієнтацій належить до фундаментальних питань психологічної науки, оскільки саме вони визначають спрямованість життєвого шляху, критерії значущості досвіду та вибір життєвих стратегій. Особливої ваги це питання набуває у період середнього віку (45-59 років), коли особистість стикається з потребою інтеграції минулого досвіду, переоцінки досягнень та пошуку нових ресурсів для «успішного старіння». В умовах війни в Україні та вимушеної міграції, смисложиттєві орієнтації стають ключовим ресурсом психологічної стійкості, що дозволяє зберігати активну позицію та позитивний образ майбутнього.

У психології смисложиттєві орієнтації розглядаються як динамічна система уявлень про сенс життя, цілі та цінності особистості. Розвиток уявлень про сенс життя пройшов шлях від античної добродетельності до сучасних екзистенційних моделей: 1) Філософське коріння: від прагнення до вищих ідеалів (Платон) та евдемонії (Арістотель) до екзистенційного вибору в умовах абсурду (Ж.-П. Сартр, А. Камю); 2) Індивідуальна психологія (А. Адлер): сенс життя не є даністю, а активно створюється індивідом як вектор розвитку, спрямований на подолання почуття меншовартості та реалізацію «соціального інтересу». Ключовими аспектами є активне творення власного «стилю життя» та вирішення трьох основних завдань: праця, дружба та кохання. Адлерівська «Наука жити» стверджує, що людина має творчу силу (creative power) формувати майбутнє, виходячи з власної мети, а не лише з минулого досвіду [4]; 3) Логотерапевтичний підхід (В. Франкл): прагнення до смислу (meaning in life) визнається базовою мотиваційною силою. В. Франкл розмежовує «сенс у житті» (MIL) як загальну значущість та «мету в житті» (PIL) як конкретний шлях до його досягнення [3]; 4) Соціально-психологічний погляд (Р. Баумейстер): пошук сенсу задовольняє чотири базові потреби: у меті, цінностях (обґрунтуванні «доброго» життя), самоефективності (контролі над життям) та самооцінці (відчутті власної гідності) [5]; 5) Український екзистенційний дискурс (І. Сингаївська, І. Страмоусова): смисложиттєві орієнтації досліджуються у ракурсі життєстійкості як здатності створювати особисті відносини зі світом. Сенс життя передбачає сформовану індивідом «карту світу», яка включає особистісні смисли, цінності, цілі та рішення для їх досягнення [2].

Смисложиттєві орієнтації – це не статична даність, а динамічна система, що виконує роль «внутрішньої карти» [8]. Згідно з дослідженнями І. Варє [1], можна виділити ієрархічні рівні смислової регуляції: 1) безпосередній рівень: особистісні смисли та установки щодо конкретних дій; 2) середній рівень: мотиви та диспозиції, що пов'язують дії з тривалими цілями; 3) вищий рівень: цінності як смислоутворювальні основи, що «цементують» спрямованість життя; 4) надрівень: світогляд та загальний сенс життя як інтегратор системи.

Механізми формування смисложиттєвих орієнтацій включають прогресуючу

**XIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи»
(м. Кам'янське, 14 – 15 травня 2026)**

інтеграцію (об'єднання фрагментарних смислів), ієрархізацію, когнітивне опосередкування через образи майбутнього та рефлексію. Важливою складовою є телеологічність – спрямованість на майбутнє («для чого?»), що структурує життєві рішення [1]. Як зазначав В. Франкл, фундаментом протистояння життєвим труднощам є «уміння жити», що дозволяє вибудовувати особливе ставлення навіть до найскладніших ситуацій [3].

Для жінок період середнього віку є часом інтенсивної трансформації ідентичності та «ціннісної ревізії»: від експансії до генеративності: за Е. Еріксоном, мотивація зміщується з егоцентричного накопичення на потребу бути потрібною, передавати досвід та створювати щось соціально значуще [6]; криза середини життя як механізм очищення: відбувається відмова від зовнішніх нав'язаних «маркерів успіху» на користь внутрішньої гармонії та автентичності; гендерні особливості: жінки частіше орієнтовані на міжособистісні стосунки, емоційну насиченість щоденної діяльності та турботу про інших. На відміну від чоловіків, чий смисложиттєві орієнтації частіше фокусуються на контролі та професійному відновленні, для жінок значущою стає внутрішня узгодженість цілей [6]; самооцінка та інтеграція досвіду: психологічна стійкість у цьому віці залежить від здатності інтегрувати як успіхи, так і поразки у цілісну картину життя.

Наявність чітких смисложиттєвих орієнтацій виступає потужним «буфером» проти вікових криз та соціальних стресорів: 1) психологічне благополуччя (К. Ріфф): такі компоненти, як автономія, самоприйняття та наявність мети в житті прямо корелюють зі зниженням рівня стресу та депресивності у жінок [7]; 2) фізичне здоров'я: сильна мета в житті асоціюється з нижчою смертністю та кращими результатами за широким спектром медичних показників; 3) контекст війни та міграції: усвідомлені смисложиттєві орієнтації допомагають українським жінкам-мігранткам зберігати ресурсність через копінг-стратегії та позитивне бачення майбутнього; 4) подолання ейджизму: осмисленість життя дозволяє успішно адаптуватися до вікових змін, трансформуючи страх фінальності у повноту буття.

Сучасна психологія пропонує інтегративні підходи, такі як смислотерапія (МСА) П. Вонга, де акцент робиться на духовній свободі, відповідальності та «умінні жити» [8]. Основними напрямками роботи з жінками середнього віку є: ціннісне прояснення та робота з життєвим нарративом; формування реалістичних цілей, що підсилюють життєву агентність; використання методів юнгіанського аналізу для трансформації внутрішніх конфліктів через роботу з архетипами та символами.

Смисложиттєві орієнтації є ядром особистості жінок середнього віку, що інтегрує цінності, мотиви та цілі у цілісну систему. Вони виступають не лише механізмом регуляції діяльності, а й фундаментальним ресурсом життєстійкості. Сформована «карта світу» та розвинене «уміння жити» дозволяють жінкам ефективно долати вікові та соціальні кризи, перетворюючи їх на етапи особистісного зростання та генеративності.

Список використаних джерел:

1. Варє І. С. Смисложиттєві орієнтації як суб'єктивна регулятивна система життєдіяльності особистості. Теоретична модель смисложиттєвих орієнтацій. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Одеса, 2015. Вип. 1. С. 105–113. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3569/1/Vare.pdf> (дата звернення: 25.02.2026).
2. Сингаївська І. В., Страмоусова І. Є. Чинники життєстійкості жінок під час війни. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 3 (75). С. 231–245. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-75-231-245> (дата звернення: 25.02.2026).
3. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі/пер. з англ. О. Замойської. Харків : КСД, 2016. 160 с.
4. Adler A. *Understanding Life: An Introduction to the Psychology of Alfred Adler*.

***XIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи»
(м. Кам'янське, 14 – 15 травня 2026)***

London: Oneworld Publications, 2009. 200 p.

5. Baumeister R. F. Meanings of Life. New York : Guilford Press, 1991. 440 p.
6. Erikson E. H. Childhood and Society. New York : W. W. Norton & Company, 1950. 397p.
7. Ryff C. D. Psychological well-being revisited: Advances in the science and practice of eudaimonia. Psychotherapy and Psychosomatics. 2014. Vol. 83 (1). P. 10–28.
8. Wong P. T. P. Meaning Therapy: An Integrative and Positive Existential Psychotherapy. ResearchGate. 2016. URL: <https://www.researchgate.net/publication/227128737>

КАЛЯЗІНА ТЕТЯНА

Здобувач вищої освіти психологічного факультету
ВНПЗ Дніпровський гуманітарний університет
Науковий керівник: **ТАРАСЕВИЧ ІННА**
старший викладач кафедри психології
ВНПЗ Дніпровський гуманітарний університет
м.Дніпро

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ЖІНОК В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Актуальність дослідження зумовлена сучасними суспільними умовами, що характеризуються високим рівнем нестабільності, соціальних змін, воєнними подіями, вимушеною міграцією та економічною невизначеністю. Такі фактори суттєво впливають на психологічний стан жінок, їх здатність до адаптації, переживання тривожності та використання особистісних ресурсів. Особливо важливим є вивчення вікових особливостей адаптації жінок, оскільки на різних етапах життя змінюються життєві завдання, соціальні ролі та механізми подолання труднощів.

Метою дослідження стало теоретичне обґрунтування та емпіричне вивчення вікових особливостей адаптації жінок в умовах невизначеності.

У дослідженні взяли участь 64 жінки віком від 21 до 65 років, які були розподілені на три вікові групи: 21–30 років, 31–45 років та 46–65 років. Також було враховано місце проживання респонденток: в Україні та за кордоном. Для досягнення мети використано комплекс психодіагностичних методик: шкалу інтолерантності до невизначеності (IUS-12), шкалу тривожності Спілбергера–Ханіна (STAI), шкалу резильєнтності Connor-Davidson (CD-RISC), опитувальник копінг-стратегій COPE та шкалу соціальної підтримки MSPSS. Статистична обробка результатів здійснювалася за допомогою кореляційного аналізу Спірмена.

Результати дослідження показали, що жінки молодого віку (21–30 років) характеризуються вищим рівнем тривожності, нижчою толерантністю до невизначеності та більш активним використанням емоційно орієнтованих стратегій подолання труднощів. Жінки середнього віку (31–45 років) продемонстрували найбільш збалансовані показники адаптації, вищий рівень резильєнтності, раціональні копінг-стратегії та достатній рівень соціальної підтримки. У жінок старшого віку (46–65 років) виявлено вищу здатність до